VIII kadencja

SEJM RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

KANCELARIA SEJMU
Biuro Komisji Sejmowych

PEŁNY ZAPIS PRZEBIEGU POSIEDZENIA

■ **Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi (nr 282)**

z dnia 5 grudnia 2018 r.

Pełny zapis przebiegu posiedzenia

Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi (nr 282)

5 grudnia 2018 r.

Komisja Rolnictwa i Rozwoju Wsi, obradująca pod przewodnictwem posła **Jarosława Sachajki (Kukiz15)**, przewodniczącego Komisji, rozpatrzyła:

– informację Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi o udziale w pracach Rady Ministrów Unii Europejskiej ds. Rolnictwa i Rybołówstwa w listopadzie 2018 roku.

W posiedzeniu udział wzięli: **Rafał Romanowski** podsekretarz stanu w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi wraz ze współpracownikami, **Marzena Trajer** dyrektor Biura Analiz i Strategii Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa wraz ze współpracownikami, **Grzegorz Anczewski** doradca w Biurze Krajowej Rady Izb Rolniczych oraz **Aleksander Zaręba** członek NSZZ Rolników Indywidualnych „Solidarność".

W posiedzeniu udział wzięli pracownicy Kancelarii Sejmu: **Ewa Karpińska-Brzost** i **Magdalena Kowalska** – z sekretariatu Komisji w Biurze Komisji Sejmowych.

Przewodniczący poseł Jarosław Sachajko (Kukiz15):

Szanowni państwo… proszę o ciszę.

Otwieram posiedzenie Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Witam państwa posłów oraz przybyłych gości.

Stwierdzam kworum.

Porządek dzienny dzisiejszego posiedzenia obejmuje rozpatrzenie informacji Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi o udziale w pracach Rady Ministrów Unii Europejskiej ds. Rolnictwa i Rybołówstwa w listopadzie 2018 roku.

Bardzo proszę pana ministra o zabranie głosu.

Podsekretarz stanu w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi Rafał Romanowski:

Panie przewodniczący, Wysoka Komisjo, posiedzenie Rady Ministrów Unii Europejskiej ds. Rolnictwa i Rybołówstwa odbyło się 19 listopada, polskiej delegacji, oczywiście, przewodniczył pan minister Jan Krzysztof Ardanowski.

Poruszono następujące sprawy: sytuacja na rynkach rolnych (informacje przekazane przez Komisję Europejską) i obecne problemy w dziedzinie ochrony roślin (wymiana poglądów). Kolejny punkt agendy to pakiet reform Wspólnej Polityki Rolnej po 2020 r., czyli rozporządzenie o finansowaniu WPR, zarządzaniu nią i jej monitorowaniu oraz rozporządzenie o wspólnej organizacji rynków produktów rolnych a, ponadto, grupa zadaniowa na rzecz obszarów wiejskich w Afryce (wymiana poglądów). Agenda spotkania obejmowała też sprawy różne, wynikające z międzynarodowej konferencji „Narzędzia szacowania ryzyka i zarządzania nim w sektorze rolno-spożywczym" (informacje zostały przekazane przez delegację Słowacji).

Jednym z głównych tematów posiedzenia Rady była sytuacja na rynkach rolnych. W ramach omawianego punktu Komisja Europejska zaprezentowała informację na temat aktualnej sytuacji na rynkach rolnych. Omawiając sytuację na rynkach Polska podkreśliła, że obecny rok był bardzo trudny dla polskich rolników z powodu wystąpienia suszy, która dotknęła nie tylko uprawy rolne, ale także gospodarstwa zajmujące się produkcją zwierzęcą. Około 20% gospodarstw rolnych, w których wystąpiła susza, korzysta z pomocy w formie *de minimis*. Wypłacanie pomocy suszowej na tak dużą skalę wyczerpało w dniu 7 listopada 2018 r. limit krajowy, blokując do końca roku pomoc dla producentów rolnych, przyznawaną z różnych tytułów w formie pomocy *de minimis*.

Minister Ardanowski zaapelował do komisarza Hogana o pilne zwiększenie limitów krajowych na pomoc *de minimis* do wysokości 2% produkcji rolnej, aby można było realizować wsparcie dla rolników w niezbędnym zakresie. Polska wnioskowała o możliwość retroaktywnego stosowania pomocy, bez dodatkowych warunków związanych z przypisywaniem pomocy do poszczególnych sektorów produkcji rolnej. Sytuacja na rynkach rolnych jest zmienna, więc wymaga ciągłego i szczegółowego monitorowania.

W opinii Polski, niezbędna jest ochrona unijnego rynku przed nadmiernym importem zbóż, w szczególności kukurydzy oraz gryki zza wschodniej granicy, w tym z Rosji i Ukrainy. Import zbóż ma niekorzystny wpływ na prowadzenie działalności rolniczej, w szczególności w regionach przygranicznych.

Ponadto na rynku wieprzowiny od września br. utrzymuje się spadek cen skupu świń, w październiku cena była o ponad 9% niższa niż w analogicznym okresie roku poprzedniego. W sytuacji rosnących cen pasz oznacza to pogorszenie opłacalności produkcji świń. Rynek znajduje się pod presją afrykańskiego pomoru świń a więc ważne jest to, aby państwa członkowskie podejmowały wspólne wysiłki na rzecz zwalczania choroby, a także na rzecz obrony unijnych zasad regionalizacji.

Dodatkowo Polska podkreśliła, że obecna sytuacja na rynku owoców i warzyw, a w szczególności – na rynku jabłek, jest bardzo trudna i wymaga podjęcia szybkich działań ze strony Komisji. Aktualnie ceny jabłek kierowanych do przetworzenia są o 88% niższe a jabłek deserowych są o 62% niższe w porównaniu do analogicznego okresu roku ubiegłego. Sprzyjająca pogoda spowodowała rekordowe zbiory tych owoców, które mogły być o 37% wyższe w stosunku do roku poprzedniego.

W odpowiedzi na wniosek Polski i Łotwy, dotyczący podwyższenia limitu pomocy *de minimis*, komisarz Hogan poinformował, że Komisja Europejska finalizuje prace nad propozycją z zakresu omawianej pomocy. Propozycja będzie niedługo przedłożona Radzie KE. Będzie także kontynuowana rozmowa z USA, dotycząca dostępu jabłek i gruszek z Unii do rynku amerykańskiego.

W trakcie dyskusji Komisja poinformowała Radę o bieżącej sytuacji na głównych rynkach rolnych, zwłaszcza w sektorze przetworów mlecznych, cukru i wieprzowiny. W opinii Komisji Europejskiej sytuacja na rynkach jest stabilna, choć w niektórych sektorach, w tym – właśnie w sektorze wieprzowiny, wołowiny i cukru, są widoczne pewne wyzwania. Komisarz Hogan poinformował, że w odpowiedzi na obawy wielu państw członkowskich, dotyczące rozwoju sytuacji na rynku cukru, zadecydował o powołaniu grupy wysokiego szczebla, która już w styczniu 2019 r. zajmie się dyskusją na temat przyszłości rynku i działań, które można byłoby wdrożyć, aby poprawić obecną sytuację. Komisja Europejska poinformowała również, iż kontynuuje monitoring sytuacji na wszystkich rynkach.

Większość państw członkowskich (z kilkunastu zabierających głos) w swoich wypowiedziach podkreśliła, że szczególnie niepokojąca jest sytuacja na rynku cukru, którego cena osiągnęła rekordowo niski poziom oraz na rynku wieprzowiny, który jest pod presją afrykańskiego pomoru świń a także są niskie ceny zakupu świń oraz wysokie koszty produkcji. Kilka delegacji wskazało na problem związany z efektami suszy, szczególnie odnosząc się do wpływu suszy na wzrost kosztów produkcji zwierzęcej w związku z mniejszą dostępnością pasz. Niektóre delegacje zwróciły uwagę na trudną sytuację na rynku owoców, zwłaszcza jabłek i gruszek, w związku z ich dużą podażą i znaczącym spadkiem cen.

Kolejny punkt dotyczył wymiany poglądów na temat obecnych problemów w dziedzinie ochrony roślin. Prezydencja austriacka zaproponowała, aby dyskusja ministrów skupiła się na zagadnieniach dotyczących zarówno unijnego reżimu fitosanitarnego, jak i systemu dopuszczania do obrotu środków ochrony roślin oraz zatwierdzania substancji czynnych. Polska, przede wszystkim, zwróciła uwagę, że w przeszłości były przykłady substancji czynnych, promowanych jako środki o bardzo szerokim zastosowaniu i dużej skuteczności, które jednak z czasem, jak się okazywało, wywoływały bardzo niebezpieczne, niepożądane efekty. Polska delegacja jako przykład takich środków wymieniła DDT oraz zaznaczyła, że istnieje podobne prawdopodobieństwo w odniesieniu do glifo-

satu a więc jest konieczne posiadanie jak najszerszego zakresu wiedzy na temat stosowanych substancji.

Ponadto, w opinii Polski, należy rozważyć zmiany dotyczące zatwierdzenia substancji czynnych. Ocenie nie powinny podlegać wyłącznie kwestie związane z bezpieczeństwem ich stosowania, ale również wpływ ewentualnego wycofania danej substancji na możliwość zapewnienia skutecznej ochrony upraw. Dopiero wyniki wzajemnie uzupełniających się analiz powinny być przesłanką do podjęcia decyzji o przedłużeniu lub cofnięciu zatwierdzenia danej substancji czynnej.

Komisja Europejska poinformowała, że rozporządzenie w sprawie środków ochronnych przeciwko agrofagom roślin, wraz z rozporządzeniem w sprawie urzędowych kontroli, zmodernizuje ramy działania w Unii. Rozporządzenie wprowadza lepsze zasady, dotyczące głównie prewencji i ochrony przed agrofagami. Należy zwiększyć poziom oceny fitosanitarnej. Nowe ramy prawne kontroli powinny umożliwić wykonywanie większej liczby zharmonizowanych kontroli, co pomoże uniknąć wprowadzenia nowych agrofagów wraz z nowym materiałem. W dyskusji na temat problemów w dziedzinie ochrony roślin wzięło udział 26 państw członkowskich. Podkreślono konieczność podejmowania działań w celu ograniczenia introdukcji nowych, egzotycznych gatunków agrofagów w kontekście rolnictwa i leśnictwa.

Uznano, że ważne jest uwzględnianie zmian klimatu i zmian zachodzących w środowisku. Stwierdzono, że istotny jest fakt, iż dla szkodników roślin w dobie intensywnej, globalnej wymiany handlowej nie istnieją granice. Konieczne jest opracowanie i wdrażanie działań prewencyjnych, aby pojawienie się chorób roślin, szczególnie wywołanych przez nowe gatunki, w jak najwyższym stopniu oddzielać od pierwotnego źródła.

W odniesieniu do uregulowań w zakresie ochrony roślin istotne jest wzmocnienie wymiany informacji pomiędzy wszystkimi zainteresowanymi stronami oraz udoskonalenie formy informowania opinii publicznej o zagrożeniach, płynących z pojawienia się szkodników. W tym celu należy podkreślić wagę, organizowanego po raz pierwszy, Międzynarodowego Roku Zdrowia Roślin, który będzie świętowany w 2020 r.

W trzecim punkcie, dotyczącym pakietu reform Wspólnej Polityki Rolnej po 2020 r., prezydencja austriacka zaproponowała skupienie dyskusji ministrów na kwestiach rozwiązań zawartych w projekcie rozporządzenia horyzontalnego i w projekcie dotyczącym wspólnej organizacji rynku. W trakcie dyskusji nad pakietem reform po 2020 r. Polska poinformowała, że popiera nowy model, ale ma pewne uwagi. Polska popiera plany strategiczne, ale w opinii Polski terminy i rozliczenia roczne są nierealne – powinniśmy pamiętać, że politykę należy potem skutecznie realizować. Polska podkreśliła, że zorientowanie na wyniki jest dobrym kierunkiem, ale ocena realizacji w połowie i na koniec okresu programowania będzie wystarczająca.

W zakresie wsparcia rynków rolnych po 2020 r., Polska podkreśliła potrzebę utrzymywania instrumentów siatki bezpieczeństwa w przyszłej Wspólnej Polityce Rolnej. Problemy występujące w poszczególnych krajach są różne i specyficzne, a kryzysy jednak są i będą występować; a zatem – narzędzia muszą być jasne i muszą być łatwo uruchamiane, co – z kolei – powinno wynikać z przepisów, a nie z interpretacji odnośnie do tego, co jest kryzysem, a co nim nie jest.

Odnosząc się do rezerwy rolnej na wypadek kryzysów, Polska podkreśliła, że w sytuacji polskich rozdrobnionych gospodarstw rolnych, otrzymujących dopłaty bezpośrednie na niesatysfakcjonującym poziomie, trudno godzić się na stosowanie dyscypliny finansowej w stosunku do gospodarstw otrzymujących poniżej 2 tys. euro rocznie oraz zabierać im i tak niewielkie pieniądze.

Polska podkreśliła, że konieczne są też działania wzmacniające siłę przetargową rolników, ale także są potrzebne posunięcia, przeciwdziałające nieuczciwym praktykom w łańcuchu żywnościowym. Należy zwiększyć zachęty do tworzenia grup i organizacji producentów oraz spółdzielni.

Państwa członkowskie, w zakresie pytania dotyczącego środków wspierania rynku, podkreślały istotność utrzymywania obecnych instrumentów wspólnej organizacji rynków, w tym siatki bezpieczeństwa. Zwracały jednak uwagę na konieczność elastycznego i odpowiednio szybkiego wdrażania instrumentów rynkowych przez Komisję Europej-

ską. Wskazano na wiele wyzwań, przed którymi stają rynki rolne (do wyzwań należą także choroby zwierzęce, zmiany klimatu, globalizacja). W tym kontekście wskazano na rolę nowej rezerwy rolnej, która powinna być efektywna i wykorzystywana w razie potrzeby.

Kilka państw członkowskich zwróciło uwagę, że jest konieczne ustalenie definicji kryzysu, aby było jasne, w jakiej sytuacji KE podejmie działanie. Odniesiono się do roli organizowania się przez producentów oraz poprawy pozycji producenta w łańcuchu dostaw. Część państw członkowskich zwróciła uwagę na istotną rolę w zachowaniu orientacji rynkowej WPR. Komisja podkreśliła, że system instrumentów rynkowych sprawdził się w dotychczasowych kryzysach – podała m.in. przykład rynku wieprzowiny oraz mleka, a także działań w związku z embargiem rosyjskim. Komisja Europejska jest otwarta na dyskusję na temat dostosowania instrumentów.

W zakresie rozporządzenia horyzontalnego delegacje dobrze oceniły przygotowany przez prezydencję austriacką raport z postępu prac. Główne problemy związane z propozycją KE, na które zwracały uwagę delegacje to konstrukcja rezerwy rolnej, dyscyplina finansowa oraz sprawozdawczość. W zakresie rezerwy rolnej najwięcej wątpliwości państw członkowskich (Słowacja, Węgry, Czechy, Hiszpania) budzi propozycja jej utworzenia w 2021 r. ze środków pochodzących z rezerwy 2020 r. Jeśli chodzi o dyscyplinę finansową to, kilka delegacji zaapelowało o wyłączenie z niej najmniejszych gospodarstw, to jest wyłączenie z dyscypliny kwot poniżej 2 tys. euro. Zaapelowała o to m.in. Litwa, Polska, Luksemburg czy też Łotwa. Podsumowując powyższą dyskusję Komisja Europejska podkreśliła, że sprawozdawczość w cyklu rocznym to jeden z ważniejszych elementów reformy dla KE.

Ponadto delegacja Słowacji zaprezentowała w ramach omawianego punktu wyniki międzynarodowej konferencji, dotyczącej narzędzi szacowania ryzyka i zarządzania nimi w sektorze rolno-spożywczym. Delegacja Słowacji poinformowała o wynikach konferencji, zorganizowanej w Bratysławie w ramach przewodnictwa słowackiego w Grupie Wyszehradzkiej (konferencja była poświęcona finansowym instrumentom zarządzania ryzykiem). Uczestnicy zgodzili się, że ważna jest zasada, aby państwa członkowskie miały swobodę wyboru instrumentów. Uznano też, że jednocześnie należy szukać wspólnych narzędzi i zasobów na poziomie Unii Europejskiej, aby była możliwa pomoc w radzeniu sobie z niedoskonałościami rynku.

W punkcie dotyczącym prac grupy zadaniowej na rzecz obszarów wiejskich w Afryce Komisja poinformowała, że grupę utworzono w kwietniu 2018 r. Grupa ma na celu wypracowanie zaleceń, dotyczących sposobów wzmocnienia obszarów wiejskich w Afryce i zwiększenia roli Unii w tworzeniu miejsc pracy i rozwoju gospodarczym. Zespół wkrótce zakończy prace nad raportem, w którym znajdą się konkluzje i rekomendacje dla UE i całej KE na temat najlepszych form wsparcia sektora rolnego w Afryce. Chodzi o to, aby sektor rolno-spożywczy był w stanie tworzyć miejsca pracy dla rosnącej liczby młodych ludzi na kontynencie afrykańskim.

Dziękuję bardzo, panie przewodniczący.

Przewodniczący poseł Jarosław Sachajko (Kukiz15):

Dziękuję bardzo za wyczerpujące temat wystąpienie.

Prosiłbym przedstawiciela Krajowej Rady Izb Rolniczych o ustosunkowanie się do informacji, które usłyszeliśmy – bardzo proszę mówić do mikrofonu.

Doradca w Biurze Krajowej Rady Izb Rolniczych Grzegorz Anczewski:

Jestem bardzo wdzięczny za to, że mogłem wysłuchać wystąpienia pana ministra.

Oczywiście, przekażę i rozpowszechnię wśród izb rolniczych te informacje, bardzo istotne również dla nas.

Dziękuję.

Przewodniczący poseł Jarosław Sachajko (Kukiz15):

Dziękuję bardzo.

Czy ktoś jeszcze chciałby zabrać głos? Bardzo proszę.

Poseł Zbigniew Dolata (PiS):

Dziękuję bardzo.

Myślę, że pan minister powiedział to wszystko, co było najistotniejsze. Brak chętnych do zabrania głosu świadczy o tym, że przedstawiona informacja była pełna.

Dziękuję.

Przewodniczący poseł Jarosław Sachajko (Kukiz15):

Dziękuję bardzo.

Oczywiście, też jestem zadowolony z obszerności przedstawionej informacji. Chciałem tylko dopytać się szczegółowo o wzmocnienie pozycji rolnika w łańcuchu dostaw, bo o tym mówimy od wielu lat. Komisja Europejska też o tym mówi, ale – niestety – często tylko na mówieniu się kończy. Co możemy zrobić w tym zakresie? Czy jako Komisja możemy pomóc polskiemu rządowi, aby w jakiś sposób przyspieszyć prace nad wzmocnieniem roli rolnika?

Podsekretarz stanu w MRiRW Rafał Romanowski:

Panie przewodniczący, Wysoka Komisjo, jest to jeden z postulatów, który jest praktycznie poruszany od końca 2015 r. przez kolejne lata (mówiono o tym w 2016 r., w 2017 r. i w 2018 r.)

Jeżeli chodzi o prawodawstwo krajowe to, w tym zakresie, zostało naprawdę w ostatnim okresie bardzo wiele zrobione, jest to choćby m.in. ustawa o przewadze kontraktowej, jak również o zwalczaniu nieuczciwych praktyk. Istotne są także wszystkie zmiany ustaw, które Komisja procedowała w 2018 r. w sprawie stabilizacji standardów, dotyczących działalności choćby UOKiK, inspekcji handlowej czy inspekcji podlegających ministrowi właściwemu do spraw rolnictwa. Za ten zakres odpowiada w Komisji Europejskiej nie komisarz Hogan, ale pani komisarz Bieńkowska. Strona rządowa parokrotnie wnosiła postulaty o jak najpilniejsze procedowanie i przedstawienie oferty legislacyjnej ze strony Parlamentu Europejskiego, jak też samej pani komisarz Bieńkowskiej. Nie spotkało się to z jakimś szerszym entuzjazmem ani nie zostały przedłożone jakieś konkretne akty ze strony pani komisarz czy też ze strony Parlamentu Europejskiego i w związku z tym podejmujemy swoje czynności w zakresie prawodawstwa krajowego.

W marcu 2016 r. pan komisarz Hogan spotkał się z nami. Podjęliśmy w tym zakresie poważną dyskusję. Po raz kolejny zapewniał nas o pełnym zaangażowaniu w tę kwestię, aczkolwiek po raz kolejny odnosił się, po prostu, do pewnych procedur, które go obowiązują, jak również do przywiązania do tego tematu pani komisarz Bieńkowskiej.

Przewodniczący poseł Jarosław Sachajko (Kukiz15):

Bardzo dziękuję.

Oczywiście, w związku z tym, co robimy na rynku krajowym, to na razie jesteśmy do przodu w stosunku do tego, co robi Komisja Europejska, bardzo do przodu. Jednakże regulacje na poziomie europejskim wzmocniłyby nasze regulacje i mogłyby je nawet rozszerzyć.

Stąd moje pytanie: czy jako Komisja, czy polski parlament, moglibyśmy jeszcze jakoś państwa wspomóc?

Drugim tematem, o którym przed chwilą rozmawialiśmy na poprzednim posiedzeniu Komisji, była dostępność środków ochrony roślin i substancji aktywnych. Słyszeliśmy wypowiedzi o tym, że firmy chemiczne mają tego rodzaju swoje pomysły marketingowe, iż w jednych krajach konkretne substancje czy preparaty są dostępne a w innych – nie. A teraz Polski Związek Ogrodniczy, ale i wielu rolników, apeluje o to, żeby jednak próbować zawalczyć z korporacjami, które mają swoją ponadnarodową politykę a jednocześnie politykę, która w jednych krajach wspomaga rolnictwo a w innych krajach tego nie robi – chodzi o dostęp w poszczególnych krajach do substancji aktywnych i rejestracji substancji aktywnych oraz preparatów.

Powtórzę to, co powiedziałem na poprzednim posiedzeniu Komisji: mamy wspólny rynek rolny, wspólne standardy, a pewne substancje i preparaty są dostępne na jednych rynkach a na innych – nie są dostępne. Dzieje się tak chociażby dlatego, że dana firma ma jakąś swoją politykę marketingową, która może być (a nawet bardzo często jest)

niezgodna z racją stanu polskich rolników. Czy można byłoby coś zrobić w tym zakresie i czy coś powinniśmy zrobić?

Podsekretarz stanu w MRiRW Rafał Romanowski:

Panie przewodniczący, Wysoka Komisjo, tak jak wcześniej informowałem w swoim wystąpieniu, to prezydencja austriacka właśnie proponowała, aby dyskusja ministrów skupiała się na zagadnieniach dotyczących zarówno unijnego reżimu fitosanitarnego, jak również na kwestiach systemu dopuszczania do obrotu środków ochrony roślin i zatwierdzania substancji czynnych oraz środków ochrony roślin.

Strona polska, jako jeden z niewielu krajów, cały czas postuluje zharmonizowaną kontrolę dla poszczególnych substancji aktywnych. Oczywiście, oczekujemy również wsparcia z samej Komisji Europejskiej, jak również Rady Ministrów UE ds. Rolnictwa i Rybołówstwa.

Przewodniczący poseł Jarosław Sachajko (Kukiz15):

Dziękuję.

Czy ktoś chciałby zabrać głos?

Nie widzę zgłoszeń.

Na tym wyczerpaliśmy porządek dzienny. Protokół z dzisiejszego posiedzenia będzie wyłożony do przejrzenia w sekretariacie Komisji w Kancelarii Sejmu.

Zamykam posiedzenie Komisji, dziękuję.